

Nyt fra historisk Videnskab i Ind- og Udland.

Overhofmarskal Carl Ludvig Løvenskiold er død 22. Juli 1898 i en Alder af henved 76 Aar. Hans tidlige historiske Interesse bragte ham allerede som Garderofficer til i Anledning af sit Korps's 200-aarige Jubilæum at udgive et for en væsentlig Del paa Arkivstudier grundet Skrift: *Efterretninger om den kgl. Liegarde til Fods* (Kbh., 1858). Trods sine mange andre Forretninger fortsatte han i den følgende Tid sine historiske Studier, navnlig angaaende det danske Hofceremoniel, Garden, de danske Faner og den skaanske Krig. Nogle mindre Afhandlinger vedrørende disse Emner har han ogsaa offentliggjort, saaledes i dette Tidsskrifts 4. R. 5. og 6. Bd. og 6. R. 6. Bd.; meget mere har han dog efterladt uudgivet, og derimellem skal især fremhæves de Planer og Tegninger til Slaget ved Lunds Historie, som han allerede for adskillige Aar siden i flere Eksemplarer har skænket til offentlige Samlinger i Danmark og Sverige; Hovedeksemplaret med senere Rettelser og Tilføjelser findes i det danske Rigsarkiv. Den afdøde var Formand i Bestyrelsen for Genealogisk Institut og udfoldede ogsaa i denne Stilling en betydelig Energi.

Professor Reinhold Frederik Severin Mejbørg er død 18. Juni 1898, 53 Aar gammel. Igennem anstrengt Arbejde havde han naaet til at indtage en smuk og ejendommelig Plads i vor historiske Litteratur, idet han havde valgt sig et Omraade, hvor hans kunstneriske Eyner — han var oprindeligt Tegner — støttede hans Forskninger. Dette Omraade var først og fremmest ældre dansk Bygningshistorie, og hans Hovedarbejder er: *Gamle danske Hjem* (Kbh., 1888) og *Nordiske Bondegarde*. Af dette sidste Værk afsluttedes 1. Bind, der omfattede Slesvig, 1892; allerede i dette var mange andre Sider af Bondestandens Kulturhistorie foruden Bygningskikkene tagne op til Drøftelse, og det var Forfatterens Hensigt i den næste Del, der skulde omfatte Kongeriget Danmark, i det hele at udvide sin Fremstilling til en almindelig Kulturhistorie for den nævnte Stands Vedkommende. Men

kun de to første Hæfter udkom (Kbh., 1897), for Sygdom og paafølgende Død standsede hans Arbejde. Hans Skrifters Værdi beror paa det omfattende Selvsyn af gamle Bygninger og gammelt Bohave, erhvervet ved utrættelige Rejser og med særligt Udslag i smukke og omhyggelige Tegninger, i Forening med ivrige arkivalske Forskninger, og selv om der er rejst Tvivl om enkelte af hans Resultaters Rigtighed, indeholder hans Arbejde dog et rigt og i det hele paalideligt Stof; hans Fremstilling var fængslende og malerisk, om end navnlig i hans senere Aar for farverig. Desværre synes der ud over det udkomne intet at foreligge færdigt til Udgivelse; men han har efterladt store Samlinger af Tegninger og Uddrag fra Arkiver, især af Tingbøger. En Del af Tegningerne tilhører Carlsbergfondet, der vistnok vil deponere dem i en offentlig Samling. Ogsaa til dette Tidsskrift har han leveret et Bidrag (om *Antallet af Skytter i Frederik II's Hæere* i 5. R. 6. Bd.).

Norsk Universitetsstipendiat Absalon Taranger, særlig bekendt ved sit Skrift: *Den angelsaksiske Kirkes Indflydelse paa den norske* (Kristiania, 1890—91), er fra 1. Juli 1898 udnævnt til Professor i Retshistorie ved Kristiania Universitet. Han er for Tiden særlig sysselsat med Fortsættelsen af *Udgaven af de ældre norske Love indtil Kristian IV's Lovbog af 1704*.

Felix Stieve, Professor i Historie ved den tekniske Højskole i München, er død 11. Juni 1898, 53 Aar gammel. Han havde navnlig givet sig af med Bayerns Historie i det 16. og 17. Aarhundrede, og hans største Arbejde: *Der Ursprung des dreiszigjährigen Krieges 1. Buch* (München, 1875) drejer sig ogsaa væsentligt om Kurfyrst Maximilian af Bayerns Stilling. Han har tillige for den bayerske historiske Kommission og Münchener-Akademiet udgivet Breve og Aktstykker til Wittelsbachernes og Trediveaarskrigens Historie.

Ved det 5te nordiske Filologmøde, der afholdtes i Kristiania i Dagene fra 12. til 15. August 1898, fandtes denne Gang en særlig historisk Sektion. Af Foredragene i denne

skal nævnes Professor L. Dietrichsons om *den gotiske Bygningsstils Oprindelse*, Professor G. Storms om *de ældre Grænser mellem nordiske og finske Folk* (særlig Lapperne), og Professor A. Tarangers om *Kalmarunionen*. Af Foredrag i de øvrige Sektioner og paa Fællesmoderne, som har historisk Interesse, skal fremhæves Professor S. Bugges om *Runeskriftens Begyndelse*, Dr. Axel Olriks om *den nordiske Nationalitetsforskel i dens tidligste Fremtræden* og Cand. mag. H. Kohls om *Universitetsundervisningen i Historie, særlig i Leipzig*.

Paa Foranledning af den nederlandske Regering og under Ledelse af *La Société d'histoire diplomatique* i Paris er i September i Haag afholdt en *international Kongres for diplomatisk Historie*, denne dog taget i vid Forstand som omfattende Folkenes ydre Historie og internationale Forbindelser. Det skal bemærkes, at ingen Indbydelse er udgaaet til Danmark. Fra fransk Side synes efter den foreløbige Meddelelse ingen fremragende Historikere at have taget Del i Kongressen, medens derimod flere ansete tyske Lærde har givet Møde.

Af *Danmarks Riges Historie* er nu afsluttet Udgivelsen af den af afdøde Rigsarkivar A. D. Jørgensen efterladte Del, naaende til 1852. Derefter vil begynde Udgivelsen af 1ste Bog af Professor Kr. Erslevs Del: *Den senere Middelalder fra 1241*. Paa Opfordring af Forfatterne og med Samtykke af Forlaget har Hr. N. Neergaard paataget sig at behandle Tiden fra 1852 til Værkets Afslutning med 1864. Hans eget Værk: *Under Jættgrundloren* vil ventelig foreligge færdigt i Løbet af 1899.

Til Minde om *P. F. Suhm* har Overbibliotekar, Justitsraad Dr. Chr. Bruun paa Hundredaarsdagen efter hans Dod (7. Septbr. 1798) udgivet en omfattende Levnedbeskrivelse af ham (Kbhvn.).

Paa en to Maaneders Rejse i Tyskland, foretaget med Understøttelse af Kultusministeriet og Universitetet, har Cand. mag. Aage Friis besøgt en Række offentlige og private Arkiver og samlet rigt Materiale til den Biografi af *Andreas Peter Bernstorff* og den Udgave af *Bernstorffske Papirer*, hvorpaa han med Understøttelse af Carlsbergfondet har arbejdet, siden han, som i sin Tid meddelt (S. 122), fik Adgang til de store Bernstorffske Familiearkiver. I Statsarkivet i Berlin har han benyttet Frederik den Stores ogsaa for Danmarks Historie saare vigtige utrykte Papirer, bl. a. Juliane Maries mange Breve til Kongen fra Aarene 1772—86. Disse, som Professor E. Holm for nogle Aar siden først henledede Opmærksomheden paa her i Tidsskriftet, er ikke, som tidligere formodet, brændte; Frederik II har trods gentaget Løfte til Juliane Marie ikke tilintetgjort dem, og et foreløbigt Gennemsyn har vist, at de indeholder vigtige Oplysninger om afgørende Punkter i dansk Historie i de nævnte Aar og interessante Bidrag til Juliane Maries Karakteristik¹). Dernæst har Hr. Friis fra Brauna (ved Kamenz i Sachsen), Ahrensburg ved Hamburg og Altenhof ved Eckernförde hjembragt en stor Mængde Bernstorffske, Stolbergske, Schimmelmanske og Reventlowske Breve og Papirer. Paa førstnævnte Sted, hvor den katolske Gren af den grevelige Stolberg-Stolbergske Slægt (Frederik Leopold Stolbergs Efterkommere) har sit Hovedarkiv, fandtes bl. a. en Række Breve fra og til A. P. Bernstorff og hans to Hustruer og deres nærmeste Slægt, der ikke er benyttede af de katolske Forskere (Hennes og Johannes Janssen), som hidtil ene har haft Adgang til dette Arkiv. Paa Ahrensburg ligger Resterne af det en Gang store *Schimmelmanske Arkiv*, der desværre i den sidste Menneskealder paa en mærkelig og sorgelig Maade er bleven splittet og ødelagt; kun en forholdsvis ringe Del deraf findes i det danske Rigsarkiv, lidt findes vistnok her i Landet i Afskrifter; Resten er nu udlaant til Hr. Friis. Det interessanteste Fund er dog gjort paa *Altenhof*, hvorfra en Mængde Papirer er fremdragne, som end ikke Ejeren tidligere har kendt. Vigtig

¹) De vil nu snart i Afskrifter komme her til Landet.

er en fortløbende Række Breve fra J. H. E. og A. P. Bernstorff til Overkammerherre Ditlev Reventlow fra Aarene 1760--1783, der særlig vil være af Betydning for den indre Historie i den saakaldte Guldbergske Tid. Men ikke mindre betydningsfulde er en særdeles stor Mængde Breve til (nogle ogsaa fra) Louise Stolberg, født Reventlow, fra 1764 --1816. Det er mest Breve fra A. P. Bernstorff, hans Hustruer og Børn, men ogsaa fra en Mængde af Tidens andre kendte Personligheder. For den sidste Del af Perioden suppleres disse Breve af *Cai Reventlows* Papirer, der, saavidt det foreløbigt kan skønnes, giver et godt Indblik i Stemninger og Tilstande i Hertugdømmernes tyske Adelskredse efter 1800. Endelig kan nævnes en stor Samling af *Katharina Stolbergs* efterladte Papirer, der længe har været forgæves eftersøgte. Over hele denne store Samling -- ca. 20,000 Breve ialt -- har Grev Theodor Reventlow med sjælden Liberalitet givet Hr. Friis fuld Dispositionsret og udlånt den for en Aarrække til Universitetsbibliotheket. Desuden har Hr. Friis ved Forbindelser, han har knyttet under sit Ophold i Tyskland, grundet Haab om i en nærmere Fremtid at gøre forskellige andre for dansk Historie vigtige Arkiver tilgængelige for dansk Forskning, muligvis ogsaa for en Tid ældre end 1750.

Professor G. v. Below i Marburg og Statsarkivar, Redaktør af *Historische Zeitschrift* Fr. Meinecke i Berlin paa-tænker sammen med en Række Medarbejdere at udgive en *Handbuch der mittelalterlichen und neueren Geschichte*. Dette Foretagende, der vil tage sine Forbilleder fra lignende Værker i andre Videnskaber, skal deles i 5 Afdelinger (Almindeligt, Hjælpevidenskaber, Forfatning, Ret og Økonomi, politisk Historie og Antikviteter) og inden for hver af disse falde i en Række selvstændige, større eller mindre Lærebøger.

Af Erich Brandenburg, Privatdocent ved Universitetet i Leipzig, er udgivet 1ste Bind af en Levnedsskildring af

Kurfyrst Morits af Sachsen (Leipzig 1898). Værket, der naar til Slaget ved Mühlberg og Wittenberg-Kapitulationen 1547, er bygget paa nye, arkivalske Forskninger og gør, i Modsætning til tidligere Opfattelser, den Hovedbetragtning gældende, at Morits ikke før den schmalkaldiske Krig har været ledet af Tanken om for enhver Pris at erhverve sig Kurværdigheden og territorial Udvidelse, men kun har været en ung, uerfaren Fyrste, der under Indflydelse af stridende Hofpartier vaklede og helst vilde holde sig neutral, indtil han ved Forholdenes Magt og Habsburgernes overlegne politiske Kunst dreves ind i Kampen paa disses Side; først af selve Krigen lærte han at stole paa sig selv, og ikke paa Habsburg. Bogen indeholder en, ogsaa for sammenlignende historiske Undersøgelser lærerig Udvikling af de indre sachsiske Forhold.

Achille Taphanel, Bibliotekar ved Biblioteket i Versailles, der allerede tidligere i forskellige Afhandlinger har behandlet den bekendte franske Litterat La Beaumelles Liv (se ovfr. Hr. Cand. mag. Clausens Afhandling S. 3 Anm.), har nu udgivet et større Skrift om ham: *La Beaumelle et Saint-Cyr* (Paris, 1898). Der er i dette ogsaa fremkommet forskellige nye Oplysninger vedrørende hans Ophold i Danmark; navnlig skal fremhæves et Brev fra ham af Juni 1747, der ud fra hans franske Synspunkt giver en ret interessant Karakteristik af Forholdene i Danmark, og et Brev til ham af 1751 fra Montesquieu, hvori denne opfordrer ham til at oversætte gode danske Værker paa fransk for derigennem at nærme de to Folk til hinanden; særlig interesserer Montesquieu sig for Nordens Beretning om hans Rejse i Ægypten og for en mulig Beskrivelse af Berings Rejse i Sibirien. Taphanel kender derimod ikke Hr. Clausens Afhandling i dette Tidsskrift og begaar flere for Danske ret pudsige Fejl (saaledes kaldes Holberg „poète et théologicien de grande réputation“, og der tales om en Bernstorffs Statue i København).

2det Bind af Arthur Chuquet's her tidligere omtalte *La Jeunesse de Napoléon (La Révolution)*, Paris 1898) omfatter

Tiden fra 1789 til Foraaret 1792. Forfatteren behandler Bonapartes litterære Frembringelser, hans korsikanske Patriotisme, hvori dog nu blandes Beundring for det revolutionære Frankrig, og hans Deltagelse i Partistridighederne paa hans Fødeø, under hvilken han for første Gang udvikler sig til Handlingens og Kampens Mand.